

۶

گردش علمی همراه پروفیسور دانا

تدارک ویژه شبکه ۵ برای شب‌های پاییز

۴ مجموعه جدید روی آنتن رادیو نمایش

۶

رسانه

شنبه ۱۰ مهر ۱۴۰۰ :: شماره ۶۰۴۶

پیشنهاد امروز

نشست بین‌المللی «سیری در نظام اندیشگی مولانا»

همانطور که می‌دانید پنجشنبه‌ای که گذشت، روز بزرگداشت مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، شاعر و عارف بزرگ ایرانی بود که ما هم در گروه فرهنگی جام‌جم به این مناسبت در گزارشی به یکی از جلوه‌های امروزمین تأثیرگذاری آثار مولانا در صنایع فرهنگی و ساخت بازی برای نوجوانان برای آشنایی با مولانا و آثارش پرداختیم. اما به این مناسبت در روزهای پایانی هفته‌گذشته و نیز در هفته‌ای که از امروز آغاز می‌شود، برنامه‌های مختلفی برگزار شده و خواهد شد که البته برای رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی این برنامه‌ها اغلب به صورت مجازی برگزار می‌شود. یکی از این برنامه‌ها، برنامه ویژه‌ای است که مؤسسه فرهنگی اکو دوشنبه (پس‌فردا) برگزار خواهد کرد و به دوستداران فرهنگ و ادبیات فارسی، حضور در این برنامه مجازی را پیشنهاد می‌کنیم. این برنامه در ادامه سلسله نشست‌هایی برگزار می‌شود که به منظور پاسداشت مقام مفاخر منطقه اکو از مدتی قبل آغاز شده و این نشست بین‌المللی که در هفته جاری برگزار می‌شود، «سیری در نظام اندیشگی مولانا» نام دارد.

در این نشست فقط چهره‌های ایرانی که درخصوص آثار و اشعار مولوی، تحقیق کرده‌اند حضور ندارند بلکه نشست با حضور مولانا‌پژوهانی از افغانستان، ایران، پاکستان، تاجیکستان و ترکیه برگزار خواهد شد. دلیل اینکه ما این برنامه را برای دوستداران مولانا پیشنهاد کرده‌ایم، همین تنوع سخنرانان و گستردگی نگاه به این شخصیت بزرگ فرهنگی از جنبه‌های مختلف از سوی شخصیت‌هایی با ملیت‌های متنوع است. مولانا یکی از چهره‌هایی است که تأثیرات آن بر همه منطقه تحت‌نفوذ فرهنگ و زبان فارسی گسترده است و در سال‌های اخیر این تأثیرگذاری از منطقه ما نیز فراتر رفته و مولانا به یک چهره تأثیرگذار در سطح ادبیات کلاسیک جهان تبدیل شده و شناخت نگاه‌های متنوع درباره او به فهم دلیل این تأثیرگذاری جهانی کمک خواهد کرد. در این نشست مجازی این چهره‌ها درباره جایگاه مولانا در منطقه اکو و شرح احوال و آثار این شاعر و عارف بزرگ سخنران خواهند کرد: سرور بختی، رئیس مؤسسه فرهنگی اکو؛ عبدال... یگین، مدیر مرکز فرهنگی- هنری یونس اسمره در ایران؛ شفیق... شفیق، استاد دانشگاه بلخ از افغانستان؛ سیدعلیق‌زهرگانظمی، رئیس بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه بانوان لاهور از پاکستان؛ کامل‌جان سعیدعالم، استاد دانشگاه از تاجیکستان و بنول واعظ، استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی از ایران.

موضوعاتی هم که برای این نشست انتخاب شده و سخنرانان درباره آن صحبت خواهند کرد، عبارتند از: «زندگی و زمانه شمس و مولانا»، «نظام اصطلاحی مولوی در مثنوی»، «ارزش‌های معنوی در مثنوی مولوی»، «سرمایه اجتماعی؛ ارمان‌ها عشق در اندیشه حضرت مولانا» و «ترجمه آثار مولانا در پاکستان». علاقه‌مندان برای شرکت در این برنامه می‌توانند، دوشنبه ۱۲مهر از ساعت ۱۴ به وقت تهران به آدرس مجازی webinar.ecieco.org/ch/rumi مراجعه‌کنند.

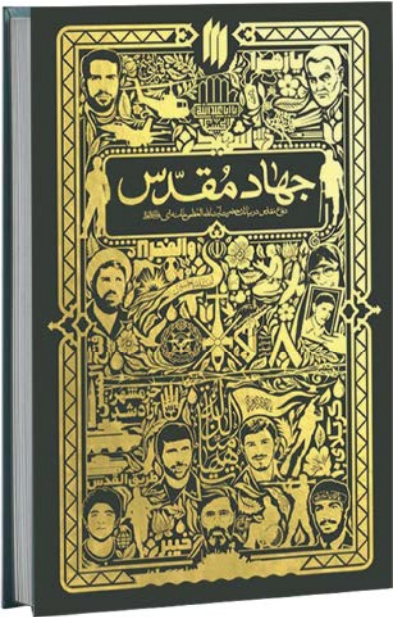
آرش شفاعی

فرهنگ و هنر

کتاب «جهاد مقدس» را انتشارات انقلاب اسلامی وابسته به دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌... خامنه‌ای به‌تازگی در شمارگان ۲۰۰۰ نسخه منتشر کرده است. عنوان فرعی کتاب به انتخاب ناشر «دفاع مقدس در بیانات حضرت آیت‌... العظمی خامنه‌ای» و گزینشی از سخنرانی‌ها و گفت‌وگوهایی است که ایشان در فاصله سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۹۹ انجام داده‌اند. به عبارت بهتر این کتاب انتخابی است از چهارده موضوع‌گیری‌های رهبر انقلاب درباره جنگ که در ۱۰ فصل گردآوری شده؛ البته ناشر درمورد اینکه گزینش‌گران تدوین این کتاب چه کسانی بوده‌اند توضیحی نداده اما مشخص است برای تدوین کتاب، فرصت و حوصله خرج شده و چنانکه در این نوشتار خواهیم گفت، می‌شد فصل‌بندی دیگری هم برای کتاب انجام داد. آنچه‌ی می‌خوانید، نگاهی به ویژگی‌های این کتاب و مباحث مطرح شده در آن است.

ماطرفدار صلحیم

در نگاه اول، کتابی که برگزیده‌ای از سخنرانی‌های یک شخصیت است، نکته چندانی برای بحث و گزارش نویسی ندارد. احتمالاً نخستین برخورد با عنوان انتخابی ناشر یعنی «دفاع مقدس در بیانات حضرت آیت‌... العظمی خامنه‌ای» هم همین باشد ولی باید به خاطر داشت که گوینده این سخنرانی‌ها در طول کتاب با یک موضوع و نگاه واحد اما از منظرهای متفاوت به جنگ نگریسته است. اتفاقاً یکی از جذابیت‌های کتاب برای پژوهشگران می‌تواند همین نکته باشد. آیت‌... خامنه‌ای در طول این چهل سال، موضوع واحدی درباره جنگ نداشته‌اند. خواهیم گفت که ویژگی و خطوط اصلی این موضوع واحد چیست اما این موضوع واحد از نگاه‌های متفاوت روایت شده است. گوینده این سخنرانی‌ها در موقعیت‌ها و جایگاه‌های متفاوت جنگ را روایت می‌کند. یک‌جا در قالب رزمنده‌ای است که به جنگ رفته است. گرچه عنوان نماینده امام (ره) در شورای عالی دفاع را دارد اما چنانکه در یکی از بخش‌های خواندنی کتاب می‌خوانیم، مانند یک رزمنده معمولی تحت‌فرماندهی شهید چمران به قلب دشمن می‌زند و سلاح به دست می‌گیرد. (خاطرات مفصلی که از صفحه ۳۱۱ تا ۳۴۱ آمده را حتماً بخوانید. این خاطرات تصویر روشنی از فضای ماه‌های نخستین جنگ و شرایط دفاعی کشور هم به دست می‌دهد) در موقعیت دیگری گوینده، رئیس‌جمهور شده و در امور مربوط به اداره جنگ و سیاست خارجی جزو تصمیم‌گیران رده بالای کشور است. در اینجا حضور گوینده در نمازجمعه یا موضع‌گیری‌های او درباره جنگ نه تنها نشان‌دهنده مواضع شخص اوست بلکه موضع کشور را هم بیان می‌کند و تأثیر و بازخورد سیاسی و بین‌المللی هم دارد. برای مثال در بخش‌هایی از کتاب که درباره صلح و آتش‌بس سخنان آیت‌... خامنه‌ای را می‌خوانیم، باید فضای سیاسی و بین‌المللی آن روزها را هم به یاد آوریم. در موقعیت دیگری گوینده، رهبر و فرمانده کل قواست. جنگ تمام‌شده اما تأثیرات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن همچنان باقی است. روایت رهبر در این موقعیت‌های مختلف از جنگ، یکی از نکات خواندنی کتاب است که حتماً از دید پژوهشگران دور نخواهد ماند.

چرا که در زمان لازم حکام، رجال سیاسی و فرماندهان نظامی نالایق نتوانسته بودند مردم را به میدان بیاورند اما در جنگ تحمیلی ۸ ساله، دو مؤلفه رهبری و ایمان مردم، معادلات را به هم زد و ارتشی که همه دنیا از آن حمایت می‌کردند، نتوانست خاک کشور را تسخیر کند. در این کتاب به‌صورت مفصل خواننده بیانات رهبر درباره تأثیرات حضور پرشور و مؤمنانه گروه‌های مختلف مردم و تقدیر و تقدیس نقش شهدا در حفظ ارزش‌های دینی و ملی و دفاع از خاک کشور هستیم؛ «این جوان‌هایی که در جبهه‌های جنگ، در گرمای خوزستان، در سرمای کردستان، روی کوه‌های پر از برف در زمستان، زیر آفتاب ۶۵ درجه حرارت در تابستان، رفتند و جان را فدا کردند. اینها همه خانه داشتند، زندگی داشتند، پدر و مادر مهربان داشتند، بعضی همسر عزیز و نازنین داشتند، بعضی فرزندان و جگرگوشگان داشتند. آسایش داشتند، «خود» داشتند، آرزو داشتند، همه را ریختند و رفتند» (صفحه ۵۳)

ایران پس از جنگ

بیانات رهبر انقلاب بعد از پایان جنگ درباره دفاع مقدس بیشتر حول دو محور مهم دور می‌زند: «تحلیل جنگ» و «روایت جنگ». اینکه در جنگ «چه شد» و جنگ «چه بود» دو نقطه مرکزی روایت رهبر از جنگ پس از پایان آن است. در تحلیل جنگ ما با دو بحث مواجهیم: اول این‌که چرا جنگ شروع شد؟ رهبر انقلاب در این‌باره تحلیل مفصلی دارند. ایشان ناامیدی از تسلط غرب‌گرایان در ایران پس از انقلاب به‌خصوص با مطرح‌شدن چهره‌هایی چون شهید رجایی (صفحه ۶۳) و ترس از قدرت گرفتن ایران را در کنار هدف‌های بلندمدتی چون تجزیه ایران (صفحه ۷۴) و حفظ رژیم صهیونیستی (صفحه ۷۵)

مهم‌ترین عواملی می‌دانند که باعث شد غرب بر توهمات صدام دامن‌بزند (صفحه ۶۷) و او را پیش‌بین‌ناز تا در یک جنگ نیابتی (صفحه ۶۵) در حمایت‌های آمریکا، اروپا و مرتجعان منطقه (صفحه ۱۸۷) و سازمان‌های بین‌المللی و رسانه‌های جهان (صفحه ۲۶۴) به ایران حمله کند.

بحث دوم در تحلیل جنگ این است که آیا طبق ادعای برخی مخالفان جمهوری اسلامی، دفاع مقدس هیچ دستاوردی برای ایران نداشته است؟ تحلیل رهبر در این‌باره از حفظ مرزهای سرزمینی فراتر می‌رود و به سه دستاور مهم در این‌باره اشاره می‌کند: ۱- ایجاد حس اعتماد به نفس در مردم ایران که مقایسه آن با مثال جنگ ایران و روسیه می‌تواند اهمیت این دستاوردی را در رشد تاریخی ایران به سمت تمدن نوین اسلامی برجسته کند. ۲- کسب دانش نظامی منحصراً به‌عنوان منبع بسیار ارزشمندی از تاریخ معاصر و به‌فرد و تربیت استراتژیست‌ها و فرماندهان جوانی که سرمایه‌های انسانی نیروهای مسلح ایران شده‌اند و ۳- تأثیرگذاری بر ملت‌های دیگر که به اهمیت «سربانقلابی» و راهگشای بودن راهبرد مقاومت پی‌ببرند.

اما درباره روایت جنگ هم با مرور صحبت‌ها و تذکرات رهبر انقلاب می‌توان به دغدغه جدی ایشان در این زمینه پی‌برد. رهبر انقلاب به اهمیت روایتگری و ثبت خاطرات جنگ به‌عنوان منبع بسیار ارزشمندی از تاریخ معاصر ایران واقفند و بارها درباره اهمیت این کار تذکر داده‌اند. در همین کتاب هم با مرور بخشی از این صحبت‌ها درباره اهمیت حفظ اسناد جنگ (صفحه ۲۹۳)، ترویج معارف جنگ (صفحه ۲۸)، تأکید بر تأثیرگذاری اعزام گروه‌های راهبان‌نور برای انتقال خاطرات جنگ و آشنایی نسل جوان با واقعیت‌های دفاع مقدس (صفحه ۲۸۰ تا ۲۸۵) و تأکید بر آفرینش‌های هنری در حوزه دفاع مقدس (صفحه ۳۵۳) متوجه می‌شویم رهبر انقلاب با همه دغدغه‌ها و وقت‌اندکی که مشغله‌های تکرار یا موضوعات مشابه در کتاب دیده می‌شود اما در صورتی که این کتاب براساس زمان دسته‌بندی می‌شد، امکان بررسی‌های عمیق‌تر رویدادها و موضع‌گیری‌های رهبر انقلاب به‌عنوان یکی از مؤثرترین شخصیت‌های تصمیم‌گیر کشور در دوره‌های مختلف نیز فراهم می‌شد و اگر کتاب با برخی عکس‌ها و اسناد هم همراه می‌شد، جذابیت بیشتری برای اهل تحقیق و پژوهش داشت. □